

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ У ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ В АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДАХ

Толочко В.М.

uef-ipksf@ukr.net

доктор фармацевтичних наук, професор

завідувач кафедри управління та економіки фармації Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Музика Т.Ф.

uef-ipksf@ukr.net

кандидат фармацевтичних наук, доцент

доцент кафедри управління та економіки фармації Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

За сучасних умов відбувається всебічне реформування галузей народного господарства, в тому числі й фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я. Важливим аспектом у даному процесі є удосконалення та реформування соціальних засад, зокрема дотримання норм праці, забезпечення питань охорони здоров'я, безпеки життя і захисту навколишнього середовища. Його актуальність для спеціалістів фармації обумовлюється тим, що вони у своїй

роботі застосовують різноманітні хімічні речовини, які можуть бути шкідливими для їх здоров'я. Тому соціальні аспекти у діяльності спеціалістів фармації в першу чергу пов'язані з питаннями норм тривалості робочого часу, надання перерв, відпусток тощо.

Для їх вирішення існує основний закон, який визначає права і обов'язки спеціалістів фармації як громадян України. Це Конституція України, в якій передбачено права громадян, за які держава покладає відповідальність на себе, також визначено обов'язки громадян перед державою, що повинні виконуватись як фізичними, так і юридичними особами [2].

Чинне законодавство регламентує тривалість робочого часу спеціалістів фармації, яка не може перевищувати 40 годин на тиждень. При такій тривалості робочого дня встановлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями [1].

Разом з тим, аптечні заклади мають специфіку у своїй роботі, яка насамперед пов'язана з безперервним виконанням фармацевтичного забезпечення не тільки населення, а й лікувально-профілактичних закладів. Тому для забезпечення соціальних гарантій спеціалістів фармації і передбачаються певні підходи, що враховують саме специфіку діяльності аптечного закладу.

Так в багатьох аптечних закладах, де за характером виробництва та умовами діяльності запровадження п'ятиденного робочого тижня є недоцільним, встановлюється шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем при збереженні норм тривалості робочого тижня.

Необхідно уточнити, що для провізорів, фармацевтів аптек, зайнятих тільки відпуском ліків та інших товарів аптечного асортименту встановлено 40-годинний робочий тиждень.

Зокрема для спеціалістів фармації, що приймають участь у технологічному процесі, чи працюють зі шкідливими для здоров'я речовинами, для отримання скороченого робочого часу (36 годинний робочий тиждень) необхідна атестація робочих місць. Порядок проведення атестації робочих місць регламентується законодавством. Основна мета атестації полягає у регулюванні відносин між власником або уповноваженим ним органом і спеціалістами фармації, реалізації прав на здоров'я й безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги та компенсації за роботу у несприятливих умовах. Тільки за результатами атестації можливе таке зменшене нормування робочого часу [6].

Багато аптечних закладів працюють цілодобово, тому при роботі в нічний час встановлена тривалість роботи (зміни) скорочується на одну годину. Це правило не поширюється на спеціалістів фармації, для яких уже передбачено скорочення робочого часу. Нічним вважається час з 22 год. вечора до 6 год. ранку [1].

Важливою особливістю діяльності аптечних закладів є необхідність безперервного обслуговування населення, тому вихідні дні надаються в різні дні тижня по чергово кожній групі спеціалістів фармації згідно з графіком змінності.

Згідно з законодавством про працю України спеціалісти фармації повинні мати перерви, а напередодні вихідних днів та передсвяткових днів мати скорочений робочий день. Наприклад, напередодні вихідних днів тривалість роботи при шестиденному робочому тижні не може перевищувати 5 годин [1].

Спеціалістам фармації надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не більше двох годин, така перерва не включається в робочий час. Перерва для відпочинку і харчування повинна надаватись, як правило, через чотири години після початку роботи. Час початку і закінчення перерви встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Але в більшості аптечних закладів, де через умови господарської діяльності, перерву встановити не можливо, спеціалісту фармації надається можливість приймання їжі протягом робочого часу. Порядок і місце приймання їжі встановлюються адміністрацією за погодженням з профспілками чи іншими громадськими організаціями.

Як і всі громадяни України, спеціалісти фармації мають право на відпустки. Чинним законодавством встановлено державні гарантії права на відпустки, визначено умови, тривалість і порядок надання їх працівникам для відновлення працездатності, зміцнення здоров'я, а також для виховання дітей, задоволення власних життєво важливих потреб та інтересів, всебічного розвитку особи.

Тривалість відпустки залежить від характеру роботи. Щорічна основна відпустка надається спеціалістам фармації тривалістю не менш як 24 календарні дні за відпрацьований робочий рік, працівникам віком до вісімнадцяти років щорічна основна відпустка надається тривалістю в 31 календарний день.

Спеціалістам фармації за особливий характер праці, яка пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням, за ненормований робочий день згідно з законодавством надається додаткова відпустка тривалістю в 7 днів.

Важливим документом, в якому визначено основні соціальні гарантії спеціалістів фармації і представників керівництва установ, організацій, є колективний договір. Він укладається на основі чинного законодавства, прийнятих сторонами зобов'язань з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин й узгодження інтересів працівників аптечних закладів, власників та уповноважених ними органів.

Колективний договір укладається в аптечних закладах, які використовують найману працю і мають права юридичної особи незалежно від форм власності і господарювання [5].

Усі спеціалісти фармації підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, які працюють за трудовим договором незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання.

Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням спеціалістам фармації, а в деяких випадках і членам їх сімей, умови їх надання та розміри визначено законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування, іншими нормативно-правовими актами, які містять такі норми [3].

Таким чином в межах розглянутих матеріалів освітлено окремі аспекти соціального захисту спеціалістів фармації у частині нормування робочого часу, надання можливості для відпочинку, отримання державного соціального страхування з урахуванням специфіки діяльності аптечних закладів.

Використана література

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р. № 322-УШ Із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. - У-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XI. Із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 46-47. - ст.403.
4. Про затвердження переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота яких дає право на скорочену тривалість

робочого тижня [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 р. № 163. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

5. Про колективні договори і угоди» Із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] : закон України від 01.07.1993 р. № 3356-XII. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

6. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 01. 08. 1992р. № 442. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

7. Зарічкова М. В. Теоретичне обґрунтування необхідності удосконалення системи соціального захисту спеціалістів фармації в Україні //Фармаком. 2013. № 3. С. 76-86.

8. Толочко В. М., Зарічкова М. В. Аналіз структури і складових витрат на соціальний захист фахівців фармації та можливості їх реалізації на рівні аптечного закладу // Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2016. Т. 2, № 1. С. 45-50.